

SAHAR MOHAMMADI
(IRAN)

MUSIC

CHANTS SACRÉS
PERSANS · PERZISCHE
SPIRITUELE GEZANGEN

15 NOV. '19

SALLE M · ZAAL M

CHANTS SACRÉS PERSANS PERZISCHE SPIRITUELE GEZANGEN

SAHAR MOHAMMADI, chant · zang
SINA JAHANABADI, kemençe
HAÏG SARIKOUYOUNDJIAN, duduk
FARHAD SAFARI, zarb

**Chants sacrés sur des textes de Chams ad-Din Mohammad Hafez-e Chirazi,
dit Hafez (ca. 1325-ca. 1390)**

**Heilige gezangen op teksten van Chams ad-Din Mohammad Hafez-e
Chirazi, bekend als Hafez (ca. 1325-ca. 1390)**

*« Au cœur de la nuit, ta douce plainte guérit bien des maux.
L'amour et le souffle bienfaisant du Messie, mais, si ton cœur est sans
peine, qu'y a-t-il à soigner ?
Hafez a souffert de ce feu et n'a jamais goûté la douceur et l'amour.
Puisse une douce brise lui apporter ce message précieux. »*

*“In het holst van de nacht heelt jouw klaagzang vele smarten.
De liefde en de weldadige adem van de Messias – wie rest er dan nog om
zorg voor te dragen als jouw hart geen pijn kent?
Hafez heeft geleden onder dit vuur en heeft nooit geproefd van
zoetigheid en liefde.
Moge een zachte bries hem deze kostbare boodschap overbrengen.”*

Hafez

21:30
fin du concert · einde van het concert

Pour les artistes et la musique, merci de respecter le silence. Veuillez à éteindre téléphones portables, montres électroniques et à réprimer les toux. Il est interdit de photographier, filmer et enregistrer. Gelieve uit respect voor de artiesten en de muziek de stilte te bewaren. Schakel je gsm of elektronisch uurwerk uit en hoest niet onnodig. Het is verboden te fotograferen, te filmen en opnames te maken.

UNE OSMOSE ENVOÛTANTE

Alliant la souplesse de ses compositions et sa transmission traditionnelle de maître, la musique persane a conservé, aujourd'hui encore, un répertoire impressionnant et vivant. Au-delà d'une technique parfaitement maîtrisée, tout l'art du chant classique persan réside aussi dans l'apprentissage de cette poésie transmise « de poitrine à poitrine » et que seuls les plus grands interprètes parviennent à rendre universelle.

À l'origine de la plupart des traditions musicales de l'Asie, de l'Afghanistan jusqu'au Caucase, la musique persane a voyagé dans l'espace-temps, celui des montagnes de l'Orient, de l'Inde, de la Route de la Soie et a connu tant les palais d'or que les déserts et immensités de la nature, célébrées dans la musique arménienne à l'aide du duduk – un instrument à anche double, caractérisé par son timbre chaleureux et ses mélodies envoûtantes, inscrit depuis 2005 au Patrimoine culturel immatériel de l'humanité de l'UNESCO.

La voix de Sahar Mohammadi, l'une des plus belles du répertoire classique persan – révélée au public international lors du Festival de Fès des musiques sacrées du monde en 2016 –, et le jeu sensible et subtil de Haig Sarikouyoumdjian, jeune virtuose du duduk qui a côtoyé Jordi Savall dans l'ensemble Hespèrion XXI, sont les justes expressions d'un Orient infini comme les chemins de l'âme sur le relief de paysages escarpés, à la cime des montagnes ou au milieu des vastes plaines. Bien que se fondant sur des répertoires hétérogènes, les traditions musicales respectives de Sahar et Haig ont en commun d'être modales,

laissant une large place à l'improvisation et à l'art de l'ornementation. Les mélodies s'envolent, se transforment en de puissantes vocalises avant de se poser délicatement dans un murmure évanescent, prolongé par le souffle du duduk.

À la voix et au duduk s'ajoutent deux instruments. On trouve d'abord le kemençe, une vièle piriforme d'origine turque, caractéristique de la musique classique ottomane. Entre les mains de l'Iranien Sina Jahanabadi, musicien de renom qui s'est produit aux côtés de Shahram Nazeri et Homayoun Shajarian, cet instrument révèle ses plus belles sonorités. Il est soutenu par la percussion inventive de son compatriote Farhad Safari au zarb (instrument persan). Formé auprès de maîtres tels qu'Alireza Mashouf et Bahman Rajabi, Farhad Safari a développé sa propre technique de jeu et crée de nouveaux instruments.

L'osmose musicale dépouillée de ces artistes, génère à la fois une émotion terrestre et céleste, dénuée d'artifice mystique mais optant pour une douce célébration de la beauté de la vie dans laquelle s'allie, avec grâce, raffinement, élégance et simplicité.

D'après Alain Weber

EEN BETOVERENDE OSMOSE

De Perzische muziek beschikt over een indrukwekkend en erg kleurrijk repertoire dat tot vandaag blijft doorleven. De vloeiende composities en de traditie van de overlevering tussen meester en leerling zijn daar wellicht niet vreemd aan. Behalve een perfecte techniek ligt de artistieke kracht van de Perzische gezangen ook in de overdracht 'van hart tot hart' tijdens het leerproces van deze poëzie. Alleen de beste vertolkers slagen erin om aan deze kunst een universele draagwijdte te geven.

De Perzische muziek was een bron voor talloze muzikale tradities in Azië - van Afghanistan tot in de Kaukasus. Deze muziek heeft een lange reis door tijd en ruimte achter zich: over de bergen van de Oriënt, India en de Zijderoute, langs gouden paleizen maar ook door woestijnen en uitgestrekte natuurgebieden, zoals die bezongen worden in de Armeense dudukmuziek. De duduk is een dubbelrietinstrument, gekenmerkt door een warme klank en meeslepende melodieën; sinds 2005 staat het op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO.

Sahar Mohammadi is een van de mooiste stemmen binnen het klassieke Perzische repertoire. Ze werd in 2016 internationaal bekend tijdens het festival van Fez voor sacrale wereldmuziek. Haig Sarikouyoumdjian is een jonge en talentrijke dudukspeler die al samengewerkt heeft met Jordi Savall en zijn Hespèrion XXI. Samen vertolken ze de stem van een Oriënt die tijdloos is, als de paden van de ziel doorheen steile landschappen, over bergkammen of dwars door eindeloze vlaktes. Ook al komen beide musici uit heel

verschillende muzikale tradities, toch gaan ze allebei terug op de modaliteit en bieden ze veel mogelijkheden voor improvisaties en versieringen. Je hoort melodieën die opstijgen en veranderen in krachtige vocalises, dan dalen ze voorzichtig neer in een langzaam uitdovend gemurmel, dat uitloopt in de ademtocht van de duduk.

Naast de zangstem en de duduk kun je nog twee extra instrumenten horen. De kemençe is een peervormig snaarinstrument van Turkse oorsprong, dat typisch is voor de klassieke Ottomaanse muziek. De befaamde Iraanse muzikant Sina Jahanabadi, die ook al te zien was aan de zijde van Shahram Nazeri en Homayoun Shajarian, haalt de meest wonderlijke klanken uit dit instrument. Hij wordt begeleid door de vindingrijke percussie van zijn landgenoot Farhad Safari (op de Perzische *zarb*). Farhad Safari kreeg een opleiding bij grootmeesters als Alireza Mashouf en Bahman Rajabi en hij heeft zich een heel persoonlijke speeltechniek eigen gemaakt en ontwerpt zelf ook nieuwe instrumenten.

De uitgepuurde osmose tussen deze musici genereert een gevoeligheid die tegelijk aards en hemels is, ontgaan van alle kunstmatige mystiek. Zij benaderen de muziek als een stille verheerlijking van de schoonheid van het leven, waarin verfijning, elegantie en eenvoud gracieus vervlochten worden.

Naar Alain Weber